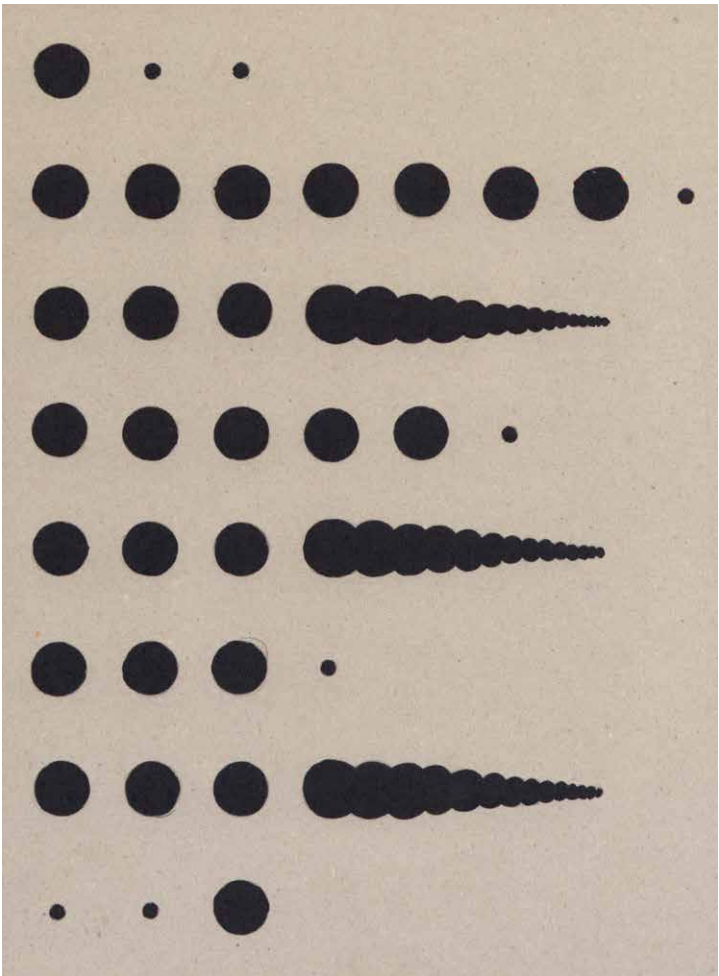

ZENPUNKT

Innhold

Fra redaksjonen	1
What if... – Aleksandra Mazurek Søderlind	3
Where is the conversation about gender roles in zen? – Birgitte Haug	4
Offerings to the dawn – Pål Jakob Walstad	8
"Nothing special" – Hilmar Fredriksen om Kōun Gordon Geist	12
New Rituals – Plateanmeldelse ved Ruth Wilhelmine Meyer	16
Gripande augneblinkar – Helge Torvund	20
Om nærhet, avstand og gjensidighet – Petter Lohne om Sigmund Mjelves diktning	24
Styret snakker – styret ved RZS	28

Fra redaksjonen

Her er nummer 2 av tidsskriftet *Zenpunkt*. Som vi skrev i nr 1 har vi satt oss disse målene:

- å bidra til å dyrke frem og synliggjøre viktige aspekter ved praksisen ved Rinzaï zen-senter Oslo
- å invitere til samtale og utveksling av erfaringer og synspunkter mellom ulike religiøse, åndelige og filosofiske tradisjoner som har relevans for zenpraksis

Denne utgaven har flere bidrag med tydelige synspunkter som vi håper kan gi spennende diskusjoner.

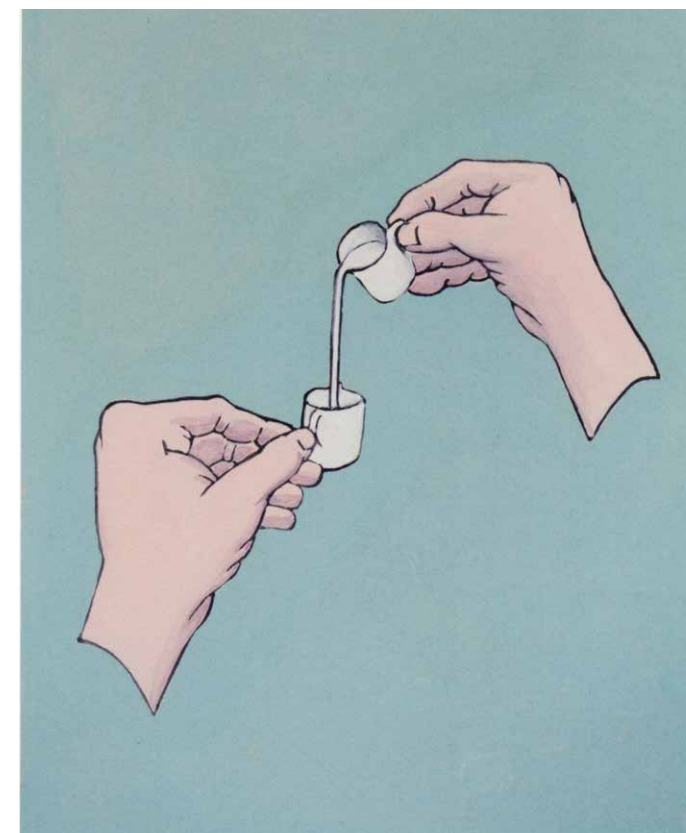
Aleksandra Mazurek Søderlind forteller fra sin første erfaring med sutralesning. Birgitte Haug har intervjuet en amerikansk zen-lærer om kjønn og politikk i zen-miljøene. Her er det mye å ta tak i, ikke bare blant zen-interesserte. Zen er ikke den eneste religiøse retningen der praksis og rituelle former preges av tradisjonelle kjønnsroller og autoritære patriarkalske holdninger. Vi utfordrer styre og religiøs ledelse ved sentret til å ta dette intervjuet inn i sine samtaler om praksisen ved RZS.

Pål Jakob Walstad bidrar med en artikkel fra sitt møte med zen-tradisjonen etter Deshimaru i Europa. Dette er et miljø som ved siden av zazen utøver et sterkt engasjement i viktige etiske og politiske tema som økologisk landbruk og beskjedenhet og ydmykhet i personlig livsførsel.

Helge Torvund har sendt oss et bidrag om zen og poesi. Han vil gjerne bidra ytterligere til senere numre. Hilmar Fredriksen bidrar med en bildeserie av Gordon Kōun Geist i zazen. Kōtun er nå tantō ved RZS. Han har en egen plass i zendoen og bidrar som veteran i den religiøse delen av senterets drift.

Hilmar samarbeider med Jo Michael de Figueiredo om layout, bilder og grafikk i denne utgaven. Ruth Wilhelmine Meyer anmelder plata *New Rituals* og Petter Lohne formidler sine inntrykk fra Sigmund Mjelves diktning, og som sist snakker styret også i *Zenpunkt* nr 2.

Det har vært stor interesse for denne nye utgaven av RZS sitt tidsskrift. Vi håper du også finner noe å dvele ved, og kom gjerne med innlegg til nr 3 som vi regner med å ha klar i juni -20.

©Hilmar Fredriksen

Vi takker RZS for økonomisk støtte til utgivelse av en papirutgave av forrige nummer! Medlemmer har fått det gratis og det er i salg for kr 50,-

Oslo, desember 2019

Redaksjonen

SA SOKU JU ZA KI TIEN D
GA SHIO KO BUTSU NI SA ZE G
KAN ZE ON BO SA I GA IN
KAN ZE ON BUTSU GO MU-JIN
EN NAN SHI NYAKU U MU
U SEN MAN NOKU SHIU JO JU
O MON ZE KAN ZE ON BO SA
MIYO KAN ZE ON BO SA SO
GO ON JO KAI TOKU GE
U U JI ZE KAN ZE ON BO SA
SETSU NYU DAI KA KA FU NO
E BO SA I JIN RIKI KO NYAKU
SHIO IYO SHIO GO MYO GO
SEN SHIO NYAKU U IYAKU SEN

What if...

What if an astigmatic forgets to bring her glasses to meditation? Well, she cannot focus properly.

This is how it starts. In the middle of practice, at the beginning of a sitting session, towards the end of the day. A humid Thursday afternoon, on the last day of July. In a meditation hall in a minor capital. The sitting has started, the bell has been sounded. Time for *here and now*. The very first syllables of the first text have been intoned and she realizes her glasses are out there, left in the changing room. Not on her nose, now sunk deep into the tiny booklet of texts to be recited. She knows no graceful way to leave the room, so there she stands, sitting kneeling on the mat on the whitewashed floor. SAN ZEN KON (no, wait!) PO YA NAN (wrong again) TE OM JO JA (there, these are the exact...) KAN ZE ON BO SA. All blurry, the clusters of letters dance out of line on the page and escape, no longer kept together. Not clear at all, permanently impermanent and fluctuating.

This is how a protracted visit to your optician must be feeling like. You are trying new glasses and you are (kindly) asked to (kindly) read the first, second, third row of letters. Now magnify that ten times.

This is when it dawns on her, it is also the first time she is reciting that particular and flowery text. In a dimly lit room, without glasses. Upbeat tempo, row after row. Fifth, sixth, seventh row, syllable after syllable, first one page, and then another, and another, this arduous chapter does not cease. Ene due rike fake torba borba ósme smake deus meus kosmateus i morele box. Like a combination of acuity chart and counting rhyme, only now in Sino-Japanese and she cannot really leave the room.

“O thou whose eyes are clear, whose eyes are kind, distinguished by wisdom and knowledge...” She curses her eyes and proceeds with deciphering the syllables, one after another. One, two, three, four...

Aleksandra Mazurek Söderlind

Where is the conversation about gender roles in Zen?

Interview with Shea Zuiko Stettimi (September 2019)

Rakusan gives me a crash course in journalism

It is *hosan*¹ at Zen Mountain Monastery (ZMM), in the Catskills mountains a couple of hours from New York City, and I am in the kitchen having breakfast. Cheerful voices are heard between the monastics and other short and long term residents who are loafing around. I am talking to Rakusan, one of the older monastics. He practiced at Mount Baldy in the 70's, so we share dharma roots. I am telling him that I am going to write an article about women and zen. He lights up - "You should really talk to Zuiko, she worked a lot with that! She might be here today."

This hosan I am helping Rakusan with the building of a bed for Zuiko. Zuiko is ordained at ZMM, but has just taken out leave and naturally lacks furniture after having lived at the monastery for about a decade. When we are back at the main building to have lunch, Rakusan suddenly points at someone outside: "There is Zuiko! Go talk to her now!" This is how it is here. No time to lose, to dwell, to overthink. I run out: "Zuiko!" We agree to meet a couple of hours later.

About understanding different perspectives

It is a warm Autumn day early in September. We are sitting outside the beautiful monastery building on a low wall plated with large slate slabs. A small Japanese Buddha statue greets us with *gasshō*.

BIRGITTE: Why do you think Rakusan was referring me to you about the topic of *feminism and Zen*?

ZUIKO: Especially in a culture like the United States, the universal standard experience is men. To get more granular: white, straight, Christian, able-bodied, college educated, middle class men. Zen as an institution in this country is no different. Most teachings that come down to us are from men, the koan curriculum is about men, mostly. You know -

800 koans and only a handful that contains a woman. There was a time when all of the teachers here were men. At the end of a sesshin some years ago I spoke about how that week the chant leader was a man, the work supervisor was a man, all the talks were given by men, dokusan was offered by men. I wasn't hearing the dharma in a woman's voice. All week. And if no one is bringing that out, the men aren't noticing that, even many of the women don't notice it.

BIRGITTE: True! I also find myself wondering if others don't see this!

ZUIKO: Yeah! So I think I've just been a person who has been very vocal about bringing that up. When I worked on the Mumankan² I would transcribe every case and commentary to switch the pronoun - from he to she. Shibayama says "...a true Zen man" and I would change it to "...a true Zen person". And I was constantly doing this translation, even though I understand that what it's pointing to is beyond those kinds of identities. First I need to be able to find myself in it.

I really react against comments like "...but the absolute is beyond dualities like gender." You can only say that from a dominant perspective. If the absolute and the relative really are non-dual, then these things do matter and are important. Because you know, we don't live in some "no eye, ear, tongue, body, mind"-state. And in my experience that way of viewing the teachings gets invoked when people want to avoid an uncomfortable conversation about gender or race - one that it is really important to have.

BIRGITTE: Like they are not willing to take another perspective, not realizing others have a different experience than they do.

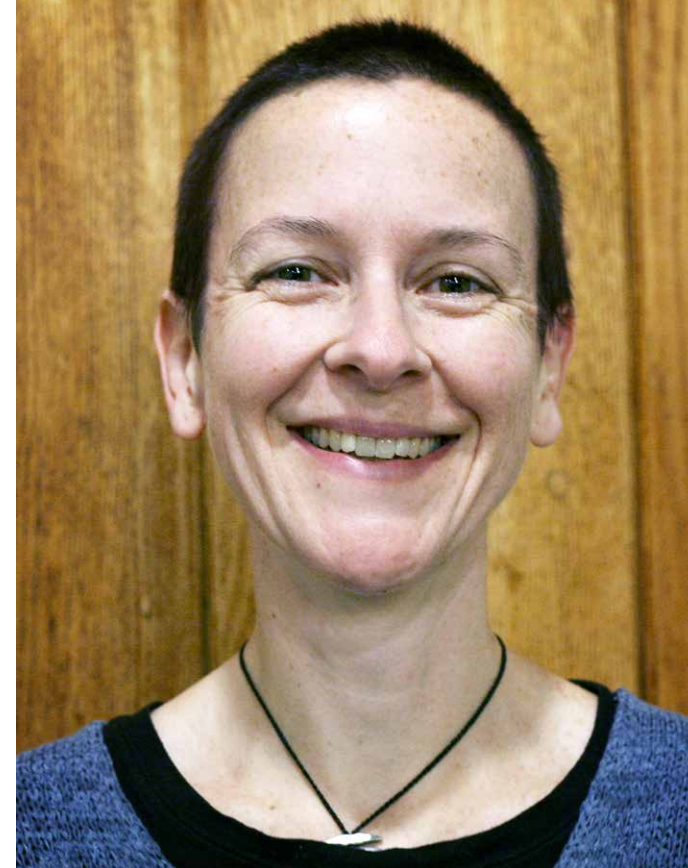

Foto: Birgitte Haug

ZUIKO: Yeah. There was a dharma encounter several years ago when I brought up a thought experiment that I had heard from a friend of mine: What if the Buddha was a woman. All the ancestors were women. All the teachers here were women. And most of the books written about the dharma were by women and most of the monastics were women. As a man what would that feel like to come in here? Would you be able to study the dharma in that kind of setting? That isn't something that men have to think about. But women do have to think about it. And certainly non-white people have to think about it. What if all the teachers were black? What if most of the sangha was black? As a white person would I come in feeling like I could study the dharma here? We must be talking about it and noticing it all the time. Zen in the United States and Zen here has not been some kind of neutral field. It has been white, male.

Question the tradition!

BIRGITTE: Same as the culture. Or maybe a little bit better than the average culture?

ZUIKO: Maybe, maybe not. I think we are starting to recognize that we train in forms of practice here that have been handed down throughout the centuries as skillful means for transforming your life and realizing liberation. These ancient forms get mixed with our cultural norms in the U.S. like white supremacy, patriarchy, capitalism, ageism and so on - and we end up conflating the skillful and transformative with "the way we do things here." I think living in the dynamic tension of continually discerning these two things - the skillful means of an ancient wisdom tradition and "the way we do things" - is vital to create a place of true belonging for everyone who wants to practice the dharma.

BIRGITTE: Right.

ZUIKO: Just think about the form of sesshin. Sesshin was developed in Chinese monasteries to curb the energies of young 20-something monks, to wear them out so they could focus on the matter at hand. But for a person who's 78 years old, is sesshin the best form that training can take, or is it just hard on a person? Another example is a friend of mine who's a queer black person. So for those whose daily life is a series of moments of feeling unsafe, uncomfortable or not welcome, coming into an environment like this where renunciation is held up as the way, is that skillful for everyone? Or is creating a place of deep comfort, safety and welcome more skillful? For somebody like Shugen³ who's a white guy navigating the world, making happen all the things he wants to happen in his life, renunciation is really powerful.

Same for me, I've always been able to go through my life and know that I can make things happen. So coming here and having to share bathrooms and wake up at a particular time, not getting everything I want, has been an extremely skillful way for me to train. But for friends of mine who grew up poor, whose life is renunciation because they don't have enough, to come here and be told that the way is to renounce and to be a little bit uncomfortable, I think is coming from a very particular perspective. And we don't see it as a perspective - we're like "well, this is Zen training". And I'm asking what is Zen training when you have multiple marginalized

identities or if you're poor or disabled or just an older person who needs more sleep? And these conversations are now happening, but I have just been really hammering at it.

We ran a program down at the temple⁴ earlier this year that was just for people of colour, and in planning it the two instructors were really helpful in guiding us on how to create the right kind of space and environment for it. They advised: "There should be cookies out all day, all the time, so people can eat whenever they want. And there should be coffee and tea out all the time so that people can be comfortable." I was taking that in, I hadn't thought of that. She said "When you're life is constantly negotiating racism, your place of practice should be a refuge, a nest." Which is interesting because Daido Roshi⁵ would often say that practice and training is about getting pushed out of the nest.

BIRGITTE: At the edge of the cliff, throw yourself off.

ZUIKO: Skillful practice should unnerve the comfortable, and comfort those who are uncomfortable every day. We don't have that, we have just this one way. We are talking about it, but... sesshin is still sesshin, and you know I love sesshin. I don't think we should just get rid of everything.

The whining noise of conditioning

ZUIKO: I remember very clearly when I was in discernment working on my vows: What does the vow of service mean to me as a woman? As a woman I am deeply conditioned to put others' needs before my own and to make sure everyone else is okay, to take care of everyone else. Some of the vows are not a stretch, instead they're reinforcing my conditioning. So many of these monastic deeds and virtues mean something different than to a man who has a certain feeling of entitlement. So that was an active question for me: what does it actually mean for me to serve?

I do have to serve. I also think that part of my service is having boundaries and knowing what my needs are. Male teachers and male monastics might not understand this. I also noticed that women around here for a long time did a lot of the so-called invisible tasks, like taking notes during meetings and being the first to volunteer to do things. This has changed somewhat. But I remember thinking "why are

the women always doing this?" There needs to be a kind of squeaky wheel, our patterns are so deeply conditioned. It's not mysterious. There are traditional gender roles being played out.

BIRGITTE: Yes. Absolutely. And I feel like you need a fine razor to cut the line there. To be able to even see it. And stand by it in the face of "there's something the matter with your perception of reality" – and still standing by it.

ZUIKO: Totally. This matters so much. Especially in an environment which is so idealized. Where people think "Oh, people here are so enlightened". But you know, they are just people. They are good people. And let's really bring our humanity to the table. All of it. Let's not pretend, and in that way, create false harmony.

BIRGITTE: Yes. These things are so difficult to change in a culture. So a contemplative community is a place where you should have the opportunity to really look at it.

ZUIKO: Exactly. What is our practice for if we're not using it to apply it to exactly these things.

BIRGITTE: I remember identifying with the ideal of an enlightened ungendered reality when I was in my early to mid 20's. Then I was made aware of my gender by being treated differently myself because of my body/gender.

ZUIKO: Yeah, I think when you speak about *realizing* you are being gendered and being made aware of your gender, that is an experience that women, transgender or non-binary people have. I don't know how gendered men feel. In the same way that white people don't feel racialized either. It's the invisibility of the universal identity. I feel like men in the sangha sometimes talk about gender and race as if they themselves are outside of the conversation. So when the Me Too movement happened, an older white man in the sangha came to me and asked: "what can I do to help?," which is beautiful - what a question! There is a way in which white people ask black people "what can I do to help?," and men ask women "what can I do to help?" - so I told him, "if you could look at your own suffering under patriarchy, what has patriarchy done to you?"

As women, we know about this with respect to patriarchy. And men can kind of go through not paying attention. I would love for the men to have their own group where they get together and talk about what a shitty deal it is for them too. To not be able to be vulnerable, to not be able to express a full range of emotions, to not ask for help - that sucks for them.

In the same way as a white person, I get in touch with my suffering around white supremacy. I'm doing it because I realize it's hurting me, not for somebody else. And I think until men find their own suffering within patriarchy, it's really hard for them to feel a part of the world or they feel resentful and left out. We can never be inside another person's experience. But this gives us a way to go deeply into our own experience. There is a deep spiritual aspect of ourselves that needs to be recovered.

In zazen we're working with what arises in our mind. How do we make visible what's designed to be invisible? I think the way to bring that into consciousness is relationally, and that's why it's so important to do work together as a community. Only when someone gives you feedback can you start to see something about yourself.

The Dharma diamond shines on every surface

BIRGITTE: What challenges can you mention in getting people to do this work as a community?

ZUIKO: One thing that we hear a lot is "I don't understand what this has to do with the Dharma. I didn't come here for this. I didn't come here to study race and gender. I came here to study the Dharma." As if anything is outside the dharma. Lots of people get emotional about this, especially here in the United States, like we're not supposed to talk about it.

BIRGITTE: Yes, what is the dharma, right? In the first of the Four Great Vows we vow to save all sentient beings. People, animals and entire ecosystems are dying right now. The work isn't just about getting a magical enlightenment and save all life with your golden charisma. So what is the work of a *Bodhisattva*, right? It's actually difficult work, which will affect your zazen.

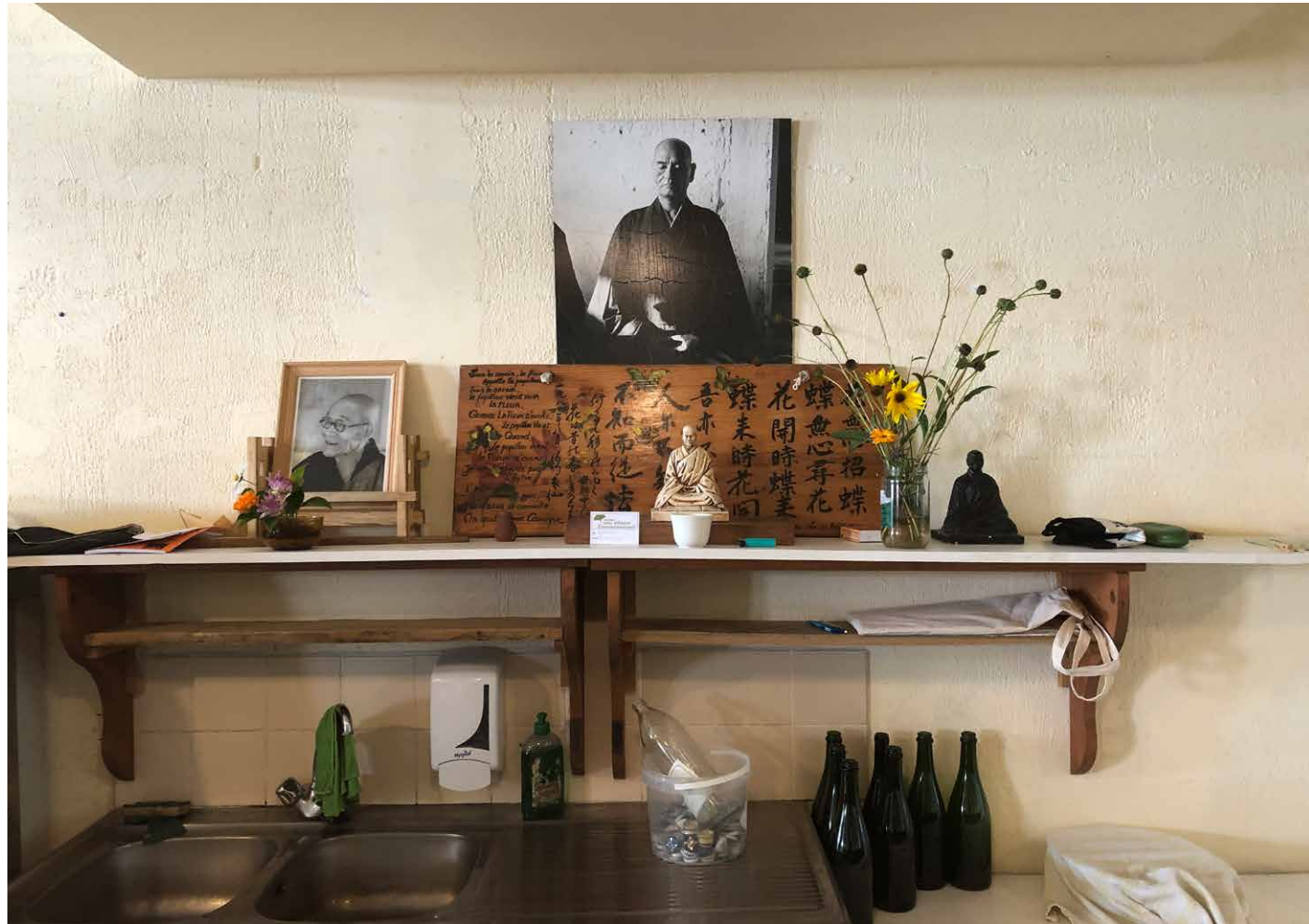
ZUIKO: Yes, how to have a peaceful mind or maintain your

serenity in the midst of suffering. For many years, my cushion was the place where I went for things to just be calm and quiet. At what point does that become too narrow of a focus? Practice isn't necessarily about not being comfortable, but how do you find your comfort and where is your practice in the midst of someone pointing out that you said something racist? Where is your practice in the midst of feeling implicated in systems of oppression? What is your concentration for if not to be applied to situations that are hard, painful and disruptive to our sense of self?

Letting go of the self is not an abstract moment, it is getting direct feedback about how you're harming someone, even though you didn't mean to. Taking that in is letting go of the self. It's not some magical moment on your cushion necessarily. It's that very real moment when you feel like you're dying - because you are! The sense of yourself as a good person is dying, because you're more than just a good person. You're a complete person. Who creates harm? I mean, I create harm all day long, with what I eat, what I wear and what I am not paying attention to. Just get over the whole good person trip. You know, it's a trap. And I think this [the monastery, the dharma] is a place where people who really want to be good come. And try to feel like good people. And we all are. We're everything, you know.

1. *Hosan service* is when everyone who lives at the monastery is off from the normal monastic schedule. At ZMM hosan is from Sunday at 13:30 until Tuesday at 14:00.
2. Mumankan, The Gateless Barrier, is a koan collection from the 12th-13th century with 48 koans.
3. Shugen Roshi is the abbot at ZMM.
4. ZMM has a city satellite, known simply as the temple, in Brooklyn, New York.
5. Daido Roshi Looi was ZMM's founder and second abbot. This year it is 10 years since he died.

Birgitte Haug

Offerings to the dawn

Tekst og foto: Pål Jakob Walstad

This text is the result of a multitude of voices encountered during a weekend symposium in Le Gendronniere, France, 12th and 13th of October 2019. Being on paternity leave in the south of Spain this autumn, at the dojo in Malaga I picked up a pamphlet about the 40 year anniversary of Le Gendronniere, the first Zen temple in Europe. The temple was established by the Soto Zen Master Taisen Deshimaru (1914-1982) in 1979. Since I had been practicing with a Soto Zen group from the same lineage in Granada some years earlier while living there, this was a great opportunity to visit their main temple in Europe, and also to get more information in general about zen practice in Europe, and I was allowed to leave my family for the weekend.

Taisen Deshimaru and Association Zen Internationale

The symposium at Le Gendronniere was entitled “Zen, ethics and environment”, being both a celebration of the 50th year since the arrival of Zen Buddhism to Europe and 40 years since the establishment of this first Zen temple. Taisen Deshimaru came to Paris via the Trans-Siberian railway in 1967, and there he started giving shiatsu-treatments and teachings about kesa-garments and zen meditation. He gradually gathered a following of people open for other perspectives, especially after the years around 1968. Taisen Deshimaru had earlier in his life studied Christianity under a Protestant minister, but had later returned to Buddhism, first Rinzaï teachings, and later Soto Zen.

It was his Soto Zen Master Kodo Sawaki, who asked Deshimaru to travel to Europe. After his master’s death, Deshimaru received his dharma transmission from Master Yamada Reirin in 1970, and became the head of Soto Zen in Europe. Deshimaru established the temple Le Gendronniere in 1979 as a retreat center and an open space as a meeting point for different Buddhists groups and other spiritual or religious groups. It is beautifully located around a castle in the forest in the valley of Loire, in an area where even Leonardo Da Vinci spent his last years, enjoying the special light in the Orléanais landscape and horizon.

Just sitting

During the weekend I was honored to interview Marie-Therese Faur, who was Deshimaru’s assistant for many years. She guided me through his teaching and his life since coming to Paris. When it comes to teaching, his main focus was on just sitting, *shikantaza* and the posture – you must first learn to sit and quiet the mind, then later on you can read and learn more about Zen. He considered zazen as foundation for religious practice, so you could keep your religious tradition and still do zazen. Zazen or just sitting comes before thought, and therefore before religion.

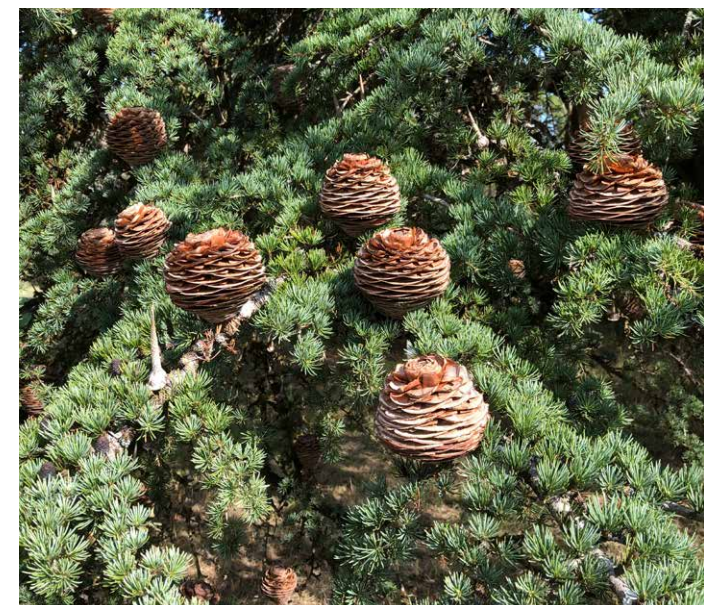
Reliance on the resources of the sangha, “our tradition is full of life”

She mentioned that the difference between Rinzaï and Soto was not that big, other than facing the center of the room, or facing the wall while sitting. In 1970 Deshimaru established

the *Association Zen Internationale* and his teaching spread through the years to various countries on the European continent, now reaching more than 200 dojos and 7 temples across Europe. At the end of his life he gathered around 500 participants for sesshin at Le Gendronniere, which is their main temple. There is no governmental funding for Zen Buddhism in Europe, so the economy is based on the participants. During the 1990, Deshimaru’s disciples and teachers strengthened their ties to Japan, to various Japanese masters.

I had a question regarding adaptation of the Zen practice to the local culture, and Marie-Therese said that over time there are continuously small changes in the organization of the practice, but the posture and the sitting remain the same. As I understood it, European teachers and masters meet with masters in Japan, and would bring back small changes and adjustments in style, but the core practice of sitting remains the same. Regarding another question on how to answer critical comments about nihilistic tendencies in zen from people unfamiliar with zen practice, she simply said – if you do practice, you know our tradition is full of life.

Le Gendronniere is mainly used for sesshins by the different teachers following Deshimaru, and is also rented out to other types of practices and retreats. After Deshimaru’s passing, there has been no abbot at the main temple, as agreed upon by his closest followers and disciples. A follower jokingly explained that Deshimaru left them this organizational kōan, which probably will be solved during the next 10 – 20 years. On a daily basis the temple is run by 5-10 people, but

more people is needed when organizing sesshins and retreats. Looking at the European continent in general, the Association Zen Internationale is one of the largest Zen-buddhist organizations, along with Zen River Temple and Plum Village (from Thich Nath Hanh). The impression is that there is some more contact between the groups at the moment, which has not always been the case. There is also an existing European Buddhist Union, but that is on a more formal organizational level in Europe.

An ode to the nocturnal voice of the Loire valley

In response to the ecological crisis, most temples in the association have taken up permacultural or biodynamic agricultural practices at their land. This is seen as a natural part of a Zen-buddhist practice, and at Le Gendronniere the long-term plan is to become self-sustained energy and food-wise. The aim of the association is to create various oases in Europe to inspire quietness and awareness when it comes to alternatives to our consumer-culture. They have established a working group “Culinary transformation lab”, which is working and experimenting with different ways of producing and conserving food in large quantities for sesshins without depending on fridges. They also have different workshops in fermentation with miso etc. A gardener takes care of the fields applying permacultural principles, but there is still a lack of people to optimize the production. The first step though, is to strengthen the soil. Composting is a priority, to enrich the soil which contains quite a lot of silicate in this area. Other working projects is reducing the use of plastic to zero and changing to dry toilets to save water, among others.

Ecological agriculture

Pierre Rabhi, who is a famous pioneer of ecological agriculture in France, spoke at the symposium. Born in Algeria, he has since 1981 taken his knowledge to other countries in Africa and Europe. It was difficult to capture everything he has done from his talk, so I have to advise you to google him or search for him at your nearest library, if you are interested in his amazing work. He is speaking deeply against the myth of indefinite growth and our modern agroindustrial practices that depletes the soil, reduces food quality and biological diversity. He states that the quality of our soil is of urgent importance, and that gardening is political resistance. His loyalty is with small-scale ecological farmers, who are met with complete arrogance in our modern age. They are the ones with direct knowledge in dialog with nature, not filtered through consumer-culture or google. He also affirms that every time we are using our credit card, it is a political action. He has always been very concerned about women and the feminine aspect of life and finding balance in our daily life.

Feminism and maternal lineage

In a later discussion about the Zen tradition the issue of maternal lineage was raised. A female abbot responded that the maternal lineage appeared artificial, and I assume she was pointing towards that both men and women has masculine and feminine aspects or that it was wrong to construct something that has not existed. Her argumentation was met with the hope that one day a maternal lineage would not seem artificial but that there rather be a natural mix of both male and female masters in the Zen lineage. Three of the five abbots from different European Zen temples present at the symposium were women.

Man and nature, Deshimaru, Zen and European philosophy

The most philosophical talk during the symposium was given by Gerard Chinrei Pilet, who is a long-time Zen monk who met Deshimaru in 1970. The following is my short interpretation of his talk.

Our present environmental situation is caused by a certain mindset based on greed, ignorance and desire – which causes a deep imbalance in nature – overpopulation, increased energy consumption, depleting of the soil’s resources, deforestation, global warming, pollution of water and biological

extinction. The synergic mechanism of all these things accelerates processes in this imbalance.

Causing this imbalance is a change of humanity’s relationship with nature, which started in the 17th century. Before the 17th century we lived in our surroundings as a part of nature, where nature was sacred and where nature could be read as a book, though it was not always apparent what was happening. Nature was mythologically explained as the greek-roman god Isis, who was veiled to hide her secrets. By the end of 17th century a more Promethean attitude had taken over, where humans were fighting against nature and the aim’s were domination, experimentation and a more mechanic understanding of the world. A more representational or technical-practical form of knowledge paved the way for a desacralization of nature.

The old tradition of contemplative knowledge disappears gradually, and Deshimaru talked about a hyperbolic use of the left hemisphere of the brain, also seen in our present time where work is more and more just pure information-processing. This more representational scientific form of knowledge, common since the European enlightenment, creates a separation from nature, and makes it into an object¹. As in old greek – roman mythology this bold pro methean attitude, will lead to imbalance where nature will take revenge.

A systemic crisis needs a systemic solution – therefore the solution is not just ecological, but also economic and ethical/ideological.

Zen practice has an important mission with an integrated model based on centuries of practice. First of all, our practice contributes to a true ethics of the environment – in direct

contact with nature, more in line with the earlier attitudes towards nature, and also in line with what Pierre Rabhi expressed from ecological farming. The founder of Soto Zen, Master Dōgen also raises critical awareness against constructing nature as an object, in his book *Shōbōgenzō*. As someone from Zen River Temple commented, even the word ecology has a western scientific meaning, so the natural way should a better way to describe the direct experience of nature.

Zen practice has focus on compassion and not competition, and in peace there is neither discrimination nor duality, we are all in this together. In daily life our gaze and voice is often polluted by layers of cultural habits and conditioning of desire, whereas a purified gaze holds no desire. True contentment reduces desire and reveals the nature of/in our own selves, and true contentment reduces the craving for things. Zen therefore opens the way towards less consumption, more awareness and a more ethical life. Zazen reveals the cosmic consciousness coming from within – where there is no separation, and therefore we are holding hope for a new generation who listens to, learns from, and respects the balance in nature.

1. Michel Foucault” Order of things” describes these processes well.

”Nothing special”

Hilmar Fredriksen om Kōun Gordon Geist

Jeg vil prøve å skrive noen ord om Kōun. For meg er det mer naturlig å si Gordon. Jeg tror ikke det spiller noen rolle for ham. Jeg opplever at han har et avslappet forhold til det.

Det er nå ca 15 år siden jeg møtte Gordon. Jeg hadde lest en del om zen tidligere, men det var boken «Zen Mind, Beginner’s Mind» som var utslagsgivende. Den fikk meg til å oppsøke Rinzai-senteret i Oslo. Jeg syntes jeg kunne gjenkjenne den samme mentaliteten hos Gordon som jeg fant i bøkene om og av Shunryu Suzuki. Den følelsen har styrket seg med tiden, og hadde mere rot i virkeligheten enn det jeg da kunne vite. Det gikk lang tid før han fortalte meg om forbindelsen til Suzuki, og at han hadde oversatt boken til norsk.

Den gang lå senteret i Christan Krohgs gate. Der møtte jeg blant flere, Gordon, Petter Lohne og Odd Reiersøl, en fin gjeng. Med unntak av et lite brekk for min del, har vi sittet sammen så å si hver torsdag - «den myke kjerne». Det jeg møtte her, var mer enn jeg hadde forventet. Gordon ledet oss uten å styre, men ikke uten å sette rammer. Jeg setter pris på de rammene. Jeg kunne hatt behov for å hoppe over noen sutraer, men etter hans mening er det den beste grunn til sutralesning. Når det gjøres på den rette måten, er ikke formen noe annet enn form, og det å sitte er ikke noe spesielt. Om jeg ga uttrykk for at det ble for mye form, fikk jeg beskjed om at det var fordi jeg da sikkert trengte det. Sanghaen vil alltid hjelpe deg. Mange ganger, og i mange år, var det knapt nok folk til å holde formen ved like, men nettopp da...

Jeg blir rørt over den dedikasjonen og disiplinen som lå bak. Gordon ville være der uansett. Det har alltid vært et stort gjennomtrekk av folk på Rinzai-senteret. De er alltid blitt tatt i mot på beste måte, selv om de aller fleste bare var innom. Gordon husker dem, i alle fall dem med litt fartstid. Da jeg selv var ute i en periode, kunne han ringe og spørre om hvordan det gikk, uten at jeg følte noe press på å komme tilbake. Han har uoppfordret kommet på utstillingsåpninger jeg har hatt, fordi arbeidene interesserte ham.

Vi hadde ikke hatt den plattformen vi har i dag uten Gordon. Han har hatt disiplin for oss alle. Nå, når han ikke er der p.g.a. helsemessige årsaker, slår det meg at jeg egentlig

ikke behøvde å tenke på noen ting vedrørende praksisen, så lenge han var der. Jeg savner den stille måten han formidlet og holdt det hele i hevd på. Det får meg til å tenke på en strofe fra en annen tid og et annet sted: «Practice, practice, and then you will see that God is full of mercy.»

Gordon tok sine løfter i år 2000, og ble ordinert av Genro Oshō. Han fikk navnet Kōun, som betyr *Lone Cloud*. Personlig opplever jeg ham som en naturlig autoritet, og han ble min lærer fra første dag. Om han skulle forklare noe, holdt han seg til læra. De få gangene han kunne gå inn på fortolkninger, viste de en spesiell interesse for det etymologiske. Som for eksempel når jeg ville vite noe om et eller annet, sa han at det ikke fantes et dekkende ord for det, så det nærmeste han var kommet, var utsagnet «før du vet ordet av det». Dette var ikke bare en god oversettelse, men det avslørte også dyp forståelse og varm humor. Vi har alltid hatt en lett og humoristisk tone oss i mellom. Vi utvekslet gjerne tegneserie-ruter om zen.

Da Gordon ble utfordret til å snakke på en mandag, i samtale-forum, kom han med to originale eksempler på folk han mente var av spesiell betydning. Den ene var den norske forfatteren, Erland Kjøsterud. Slik Gordon ser det, skriver han romaner inspirert av metafysiske opplevelser han har hatt. Den andre var Brad Warner, en uortodoks, pønka skriftlærd, også han med beskrivelser av hva man i zen ville kalle *satori*.

Gordon og jeg var ute og tok en kaffe for å få de biografiske dataene på plass. Her må det sies at Gordon ikke sier mer enn nødvendig. I løpet av de årene jeg har kjent ham, har han vært på ferie mange ganger - alltid med sin elskede Else - også i Japan. Jeg lurte selvsagt på hva han hadde gjort, og hans lakoniske svar var alltid: «Jeg trillet koffertene for Else.» «Nothing special.» Men i lys av det han har fortalt, er det ikke vanskelig å se hvordan karma arbeider. La oss begynne med begynnelsen, da Gordons geist hvilte over vannene.

Han ble født i Midtvesten, i Soft Lake City, i oktober 1941. Gordons mor var kristen, og den lille gutten måtte slite kirkebenkene. Det var obligatorisk kirkegang - en opplevelse han

har båret med seg som noe positivt. Selv om han i dag ikke regner seg som kristen, mener han at barnetroen var avgjørende for senere valg. Av andre biografiske data som har spesiell interesse i vår sammenheng, er et to års opphold i Japan. Etter krigen hadde amerikanerne stasjonert militære i Japan. Som offiser ble far til Gordon utkalt til tjeneste. Han søkte spesielt om at familien ikke skulle bo på militært område, og slik ble det. De bodde sivilt, de hadde japansk hushjelp og bodde i en bydel i Nagoya. Det var i 1952 og han var 11 år. Vi er nå kommet til tidspunktet da amerikanerne trekker seg ut av Japan. Dette var en rotete retrett. Overkommandoen gav beskjed om at familien kunne ta ferie til de fikk annen beskjed - noe de gjorde. Det ble en flere ukers reise i Japan. Man kan bare tenke seg hvilke inntrykk det måtte gjøre på et barnesinn. Gordon utbroderer ikke dette. Da familien Geist vendte tilbake til USA, flyttet de til California, San Fransisco. Dette er da også stedet for østlige impulser.

Jeg spør Gordon om hva som fikk ham til å interessere seg for buddhismen. Han refererer da til en bok av forfatteren Christmas Humphrey. Når jeg spør ham hva det var med boken, sier han: «Jeg forstod den ikke». Han fant så en liten annonse for et sted der man kunne lære å meditere. Dette var i 1964, og ble det første møtet med Shunryu Suzuki. Gordon ville vite mer om buddhismen. Svaret var at han kunne komme å meditere kl 6.30 neste morgen.

Dette er Soto-skolen. Alle mediterer med ansiktet mot veggen. På vei ut gikk de gjennom kontoret og hilste på Suzuki.

Gordon går på college, men dropper ut og reiser til Tyskland for å jobbe hos en slektning. På veien hjem drar han innom Paris. Her møter han Else. Hun var au-pair (dannelsesreise), og hva var ikke bedre da enn å møte «en Amerikaner i Paris!» Dette ble skjebnesvangert! Møtet resulterte i en datter. Det fikk han vite etter at han var kommet hjem. Han la det frem som et problem for Suzuki. «Hun vil hjelpe deg», var svaret. Gordon giftet seg i 1966. De bosatte seg i San Fransisco. I 1969 flyttet familien til Oslo.

Han hadde teknisk bakgrunn innen data, og lærte seg å programmere ved å lese manualer. Det fantes enda ingen

formell utdanning i data. Han programmerte telefoner på Ring-senteret. «Du tjente vel godt da?», spør jeg. «Ikke spesielt. Jeg tenkte aldri over det. Det var moro, og jeg følte meg privilegert!». En liten annonse i Dagbladet om sesshin med Sasaki Roshi skulle få ham tilbake på matta. Han og senteret ble synonyme. Gordons navn kommer i samme åndedrag.

En koreansk poet som hadde samme navn som Kōun, skrev følgende:

Some say they can recall a thousand years
Some say they have already visited the next thousand years
On a windy day
I am waiting for a bus

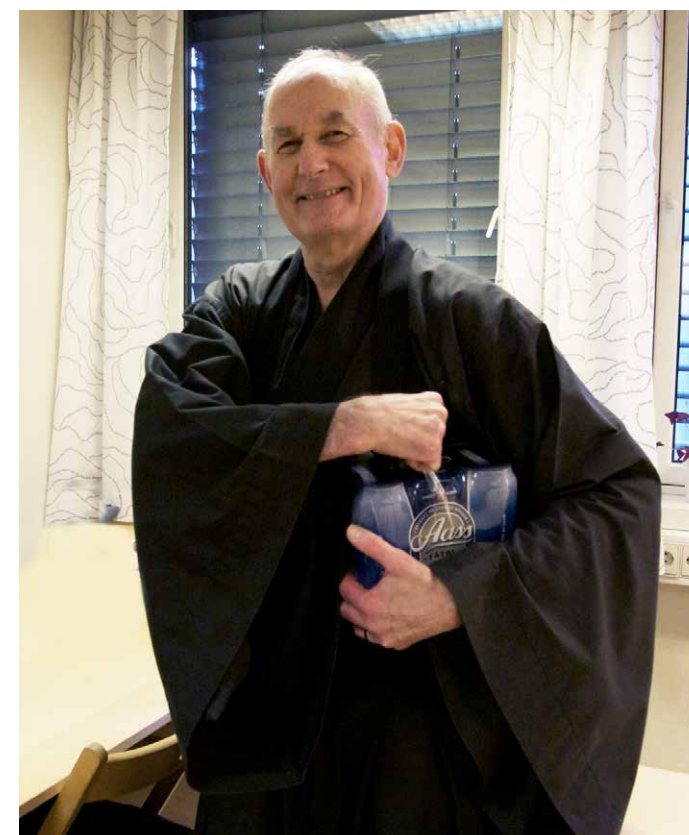
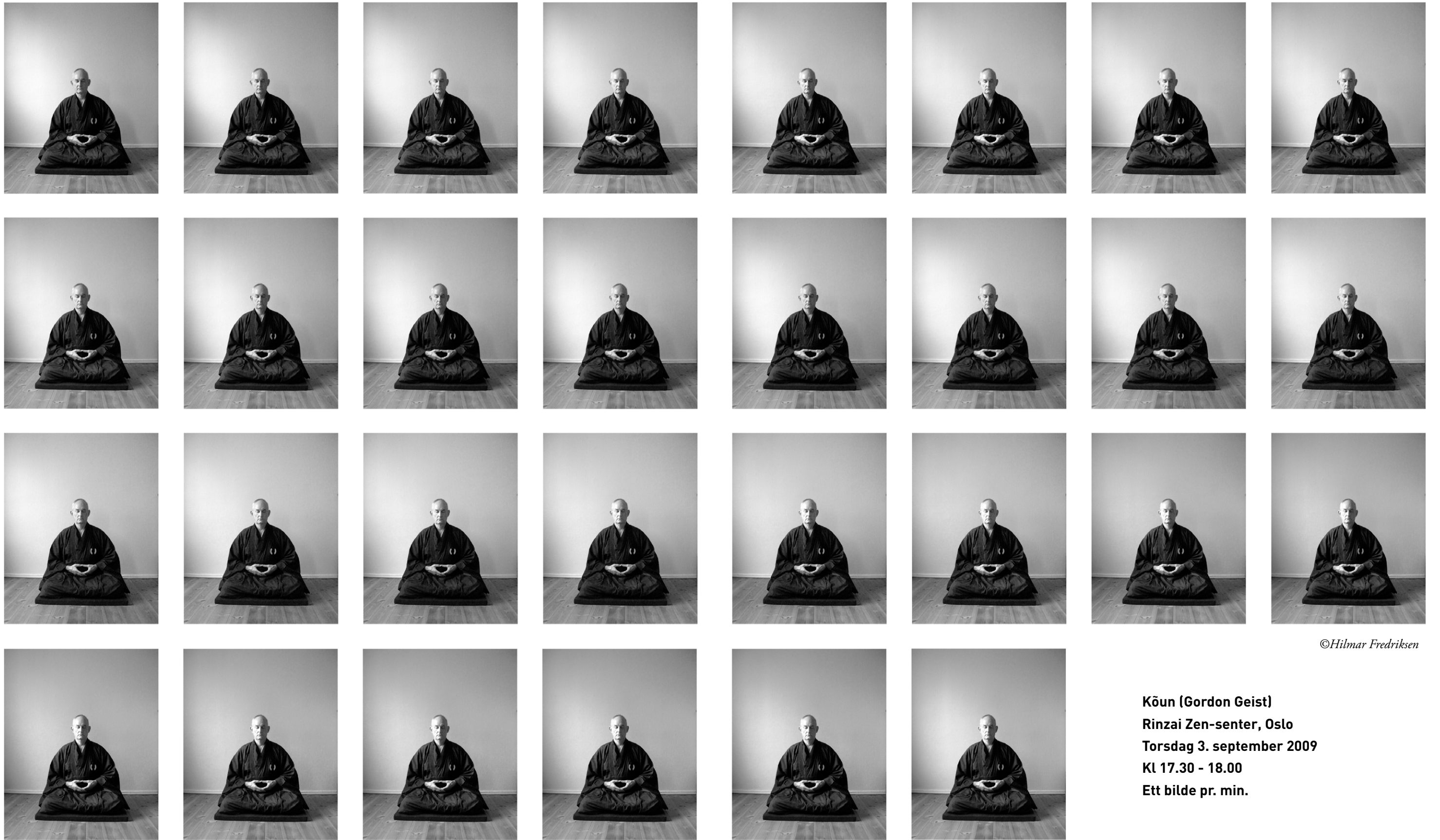

Foto: Hilmar Fredriksen

©Hilmar Fredriksen

**Kōun (Gordon Geist)
Rinzai Zen-senter, Oslo
Torsdag 3. september 2009
Kl 17.30 - 18.00
Ett bilde pr. min.**

NEW RITUALS

Plateanmeldelse ved Ruth Wilhelmine Meyer

Prosjektet er bygget på opplevelsen til bassist og komponist Christian Meaas Svendsen sitt møte med musikken i zen-buddhistisk rituale ved Rinzai zen-senteret i Oslo og er et resultat av hans kunstneriske svar på dette.

*”Først overfalt av lyden,
så mer og mer vektløs og renset...”*

Et grønt hefte, nesten litt høytidelig – enkel tekst øverst i venstre hjørne med kort informasjon om hvem som medvirker. Ellers intet.

Bakerst i bookleten: tre CD-er. En med én grønn sirkel, en med to, og en med tre sirkler.

Jeg setter på første CD og blir sugd inn i en langsomt begynnende resitativ-preget musikalsk verden før det taktfast suggerende resiterende koret akkompagnert av slagverk, klaver, fiolin og kontrabass - etter hvert også vokal - oversvømmer sansene i en blanding av strenghet og frodighet av 15 minutters varighet: Lotus Sutra. Spor to: Heart Sutra, et kort stykke – med en mer åpen tekstur hvor vokalen får tydeligere plass oppå det fortsatt resiterende koret.

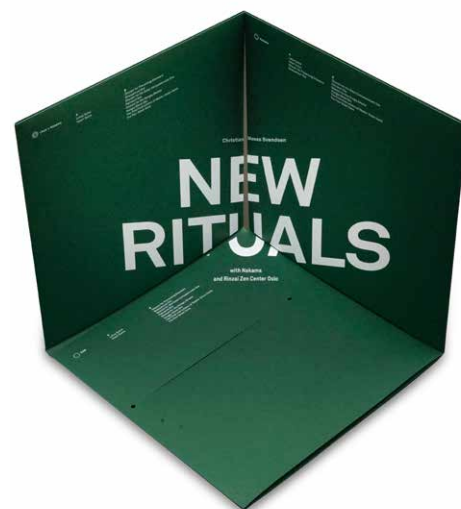
Neste stykke – enda mere gjennomsluktig på tross av det energifulle taktfaste koret. Så et stykke uten kor med resitativ av forsanger, med vokal, fiolin og gonger.

Koret kommer inn igjen på 5. spor, men nå går alle instrumentene inn i samme taktfaste metrum – vokalisten danner sitt egen frie metrum oppå det taktfaste og det oppstår et polyrytmisk svev. Deretter følger solistisk resitasjon og variasjoner av kortere satser mot et energisk 9. spor, før alt samler seg i spor 10: langsomt pulserende, mer syngende avklart karakter etterfulgt av 30 sekunders stillhet.

CD2: de samme 10 satsene, men utført uten koret, kun med fiolin, klaver, perkusjon/slagverk, kontrabass og sang/stem-

me. På 9. spor har vi den samme energien og en Nirvana-lignende pustende tilstand på spor 10. CD2 er sparsom i sitt uttrykk, men hvilende på samme idé som den tydelig rituelle musikken fra CD1: Musikken skal ingen steder, vil ingen steder men er til stede i hvert øyeblikk, som en tilstand. Som om man hører det evig gjentagende koret i bakgrunnen uten å høre det.

På CD3 er kun komponisten, kontrabassisten og sangeren igjen alene med de samme satsene og formene. En renset, naken utgave med repeterende motiver – med mye mellom-

NEW RITUALS

Med Christian Meaas Svendsen,
Nakama og koret ved Rinzai Zen-Senter Oslo

Utgitt på Nakama Records

Foto: Mikkell Cappelen Smith

rom. Musikken går over i satser med ulik tekstur, ulik energi og bølger videre. Musikk som ikke vil noe mer enn akkurat å være seg selv akkurat nå - gjennom ulike former for musikalske tilstander. Igjen denne *væren*.

Som om sirkelen går over i ny sirkel og over i enda en sirkel av mer og mer renset karakter på de 3 CD-ene.

Musikken knytter seg helt klart til den meditative resiterende religiøse tradisjonen som har et klart mål: å løfte oss ut av hverdagens vante tankebaner og ut av tankenes eget mas for å tømme oss for oss selv. Slik gir musikken på sitt vis samme mulighetsrom som de religiøst baserte musikkritualene søker å oppnå: rense oss og gjøre oss åpne og mottagelige i møte med våre omgivelser. Eller som det siteres i bookleten: "By emptying ourselves, we fill up with everything."

Så registrerer jeg hos meg selv at jeg blir først overfalt av lyden, så mer og mer vektløs og renset i løpet av lytteprosessen.

De medvirkende er: Zen-koret ved Rinzai zen-senter Oslo, ensemblet Nakama, med Agnes Hvizdalek på vokal, Adrian Løseth Waade - fiolin, Ayumi Tanaka - klaver, Andreas Wildhagen - trommer, Christian Meaas Svendsen - bass/ stemme og komposisjon.

Designet er ved Mikkell Cappelen Smith og følger helt

klart opp den musikalske intensjonen om renhet og avklar-ethet i sin ytterst presise og enkle utforming.

Utøverne er sterkt til stede, men på en nøytral non-emosjonell måte.

Den utøveren som trer mest frem utenom komponisten selv på hans solo-CD (CD 3) er vokalisten: Agnes Hvizdalek, med sine utvidete stemmeteknikker og sitt pregnante uttrykk setter hun et personlige preg på musikken uten at det går på bekostning av helhetens mer nøytrale uttrykk.

Jeg er også imponert over korets musiske standhaftighet

Foto: Mikkell Cappelen Smith

som er tydelig bærer av energien på CD1.

New Rituals uttrykker det stedet der religion og kunst søker sammen og låner hverandres former og uttrykk.

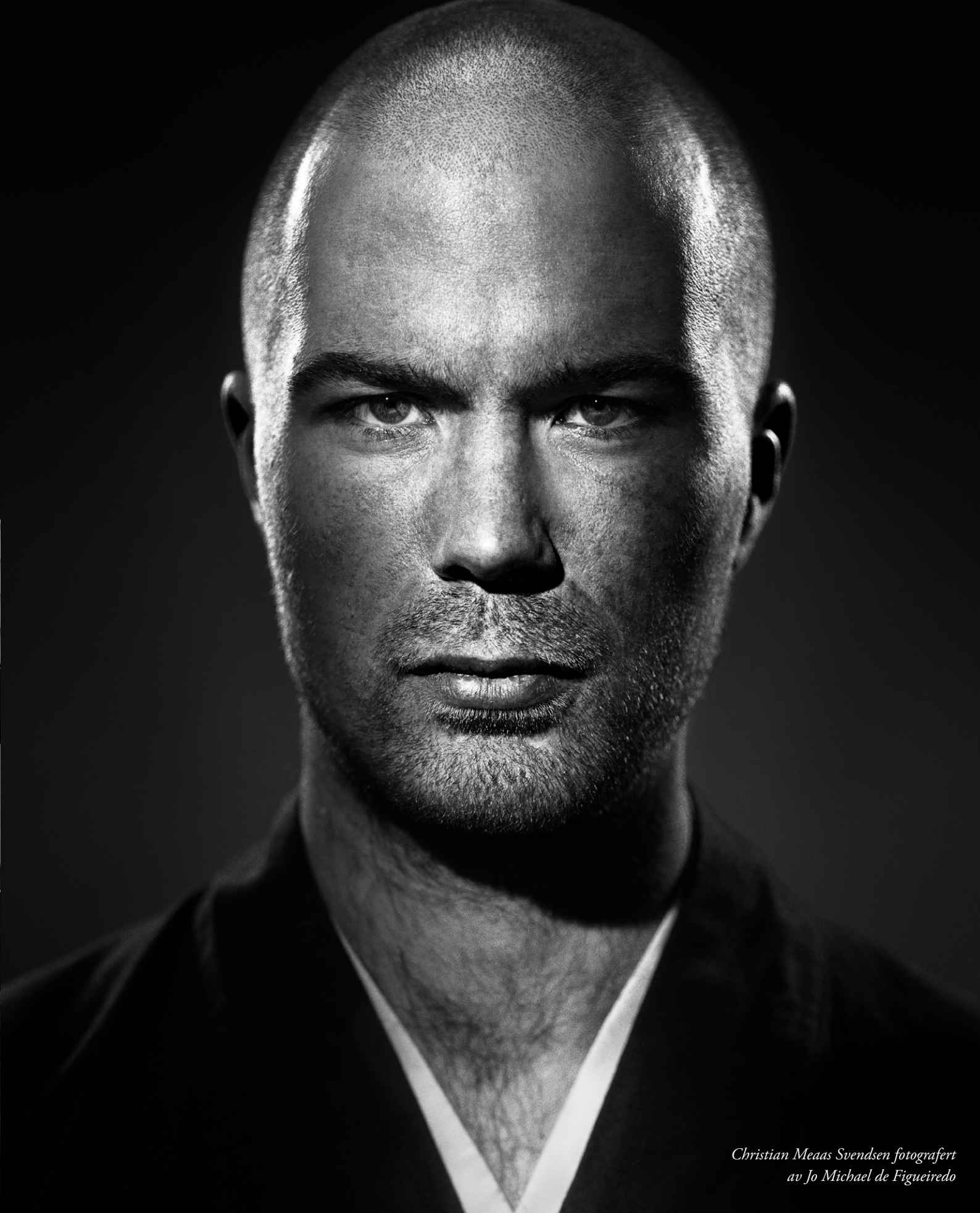
Prosjektet er basert på religiøse musikalske ritualer, men ved at den selv tar opp i seg de samme formene, strukturene, tempiene, og satsene blir musikken selv et type meta-ritual.

Dette er blitt et helstøpt og gjennomarbeidet og troverdig produkt - hvor konsept, komposisjon, visualitet og tradisjon smelter sammen på en forbausende naturlig måte, og hvor kunsten tar opp i seg gamle rituelle former og samtidig blir sitt eget ritual.

Kanskje det nettopp er i kunsten at nye ritualer oppstår? Så heter jo også prosjektet: *New Rituals*.

Ruth Wilhelmine Meyer er vokalkunstner/ komponist/høgskolelektor. (wilhelmine.no)

Foto: Mikkel Cappelen Smith

*Christian Meaas Svendsen fotografert
av Jo Michael de Figueiredo*

Ogna, 27. august, 2019 - foto: Helge Torvund

Gripande augneblinkar

Av Helge Torvund

Å stoppa opp, ta ein pause, det er porten inn til augeblinken. Det er nett der ein kan byrja med å forsterka merksemda og koma nærare det som er like rundt oss, få sjå det slik det er.

Av og til bare skjer det noko som fangar merksemda på ein spesiell måte, fyller oss med nærleik til det levande. Det kan vera ein plutseleg ange av hav på lang avstand, eller at me ein ettermiddag stig ut av den blå bilen og høyrer snora på ei flaggstong slå i vinden. Eller kanskje du kjenner ei kribling medan du vassar utover frå stranda ein varm sommardag, og ser ned:

ein babykrabbe
klatrar på leggen min -
så klart vatn
Basho

Ei kunstform, ein eigen sjanger innanfor litteraturen, har nettopp slike erfaringar som sitt utspring. Eg snakkar om den poetiske kortforma haiku, som Basho (1643 – 1694) var ein av dei store utøvarane og fornyarane av. Kortdikta haiku er opphavleg japansk, men har etterkvart breidd seg over heile verda. Den mexicanske poeten José Juan Tablada (1871 – 1945) skreiv ei samling av slike dikt som har vorte kalla den første boka med originale haiku skriven utanfor Japan. Der finn du mellom anna følgjande, i mi gjendikting:

Mjuke piletre
på grensa til gull, nesten rav,
nesten lys ...

Haiku prøver ikkje å skildra ein slags opphøgd, kunstnarleg himmel. Tvert om er dette dikt som vender seg mot det aller mest vanlege, det kvardagslege og ordinære. Bare at dei gjer det med ei meir vaken og naken merksemd, enn det ein vanlegvis er i stand til. Det er nett dette å stoppa opp som eg nemnar i innleiinga, the haiku moment som er utgangspunktet. Og det er ikkje ein pause, men tvert om eit intensivert nærvær, ei påkopling og elektrifisering av sansinga. Men utan at det er noko forsert eller stressa over det. Ved å senka skuldrene kan ein ta inn omverda med skjerpa overblikk og ro. Haiku-stunder bare skjer. Ingen har vel makta å gå djupare inn i dette fenomenet enn D. T. Suzuki som vier eit heilt kapittel av sitt epokegjerande verk, *Zen and Japanese Culture* til å drøfta haiku-diktinga. Og i hans skildring opnar desse stundene seg mot mysteriet, mot ei innsikt i tingas verkelege natur. Og samstundes, eit uttrykk for medkjensle, ei innsikt i at alt liv er i den same røynda, under den same lova.

Men la oss nå venda attende til kvardagen. William J. Higginson skriv i *The Haiku Handbook*: «Haiku hender heile tida, kvar stad der nokon er i kontakt med deira eiga sanseverd, og deira eigne kjensle som svar på sansinga.» Men sidan haiku jo er litteratur, så er desse små dikta noko meir enn ei personleg nedteikning av sansingar og kjensler, dei er kommunikasjon mellom diktar og lesar. Og Higginson stiller grunnleggjande spørsmål: Kva er haiku godt for? Kva skal me så med desse kortdikta? Han fortel at dottera ein gong ropa på kona og han, for at dei skulle koma å sjå kor vakre skyene og himmelen var. Medan dei stod der saman og såg korleis kanten av skyene vart opplyste av sollyset, såg at dette gjorde den mørkegrå sky-kroppen tydelegare og samstundes intensiverte den bleikblå fargen på seinhausthimmelen, kjente Higginson korleis det at dei såg dette saman, gjorde at dei delte noko som gjekk så mykje djupare enn ord vanlegvis kan få fram.

Og dette, skriv Higginson, er ein hovudleksjon i haiku. «Når me komponerer ein haiku så seier me, at det er vanskeleg å fortelja deg kva eg føler, men kanskje dersom eg deler situasjonen som var opphav til kjenslene mine, så kan du merka slike kjensler sjølv.»

I boka *Lövfällning* har Per Erik Wahlund skildra ein annan haikupoet, nemleg Kobayashi Issa (1763 – 1828) sitt liv og forfattarskap med stor kunnskap og innleving. Trass i at Issa levde eit liv som var prega av ein tung lagnad, med familiekranglar om arv, eit liv der alle dei fem barna han fekk,

døydde unge, og der òg kona døydde frå han, så fekk han skrive veldig mykje. Dikta var av ein spesiell kvalitet, og sikra han posisjonen som ein av dei fire store i japansk haiku-kunst. Issa hadde eit heilt særskilt blikk for dei minste skapningane og følte eit samvær og eit samhald med desse:

Gjev ikkje opp,
Vesle frosk!
Issa er her!

heiter det i ein haiku, her gjendikta av Paal-Helge Haugen i den uvanleg vakre boka «Blad frå ein austleg hage». Issa kunne òg overraska på ein humoristisk måte, som her, frå same boka:

Snøen smeltar
og byen fløymer over
av born!

Han har vorte kalla både lagnadsdikta og kvardagsdikta. Han makta å omforma haiku-stundene i sitt langt frå lette liv til varige perler av poesi.

Den andre fornyaren av haikudiktinga eg skal koma inn på er Santōka Taneda (1882 – 1940). Hans liv var sterkt prega av at han som barn såg mora sin kropp verta dregen opp av brønneren der ho hadde drukna seg. Han vandra, drakk og skreiv. I dagboka skreiv han: ”Dagar eg ikkje liker: Alle dagar når eg ikkje vandrar, drikk sake og skriv haiku.”

I dag har ein kvar japansk bokhandel med respekt for seg sjølv, mange bøker om og av Santōka Taneda. Om fjella han vandrar i, skreiv han at folk i Vesten vil erobre fjell, medan folk i Austen har eit kontemplativt forhold til dei. Sjølv vil han smake på fjella.

Ein av dei mest kjente haiku han laga går slik:

Dess djupare eg banar meg
Dess djupare banar eg meg
inn i grøne fjell

Så kan ein spørja seg om verkeleg slike naturlyriske kortdikt kan ha noko å seia for oss i dag? Nå er det heilt andre og internasjonale problemstillingar som står på agendaen, og dette

vert vel fort ein idylliserande flukt frå realitetane?

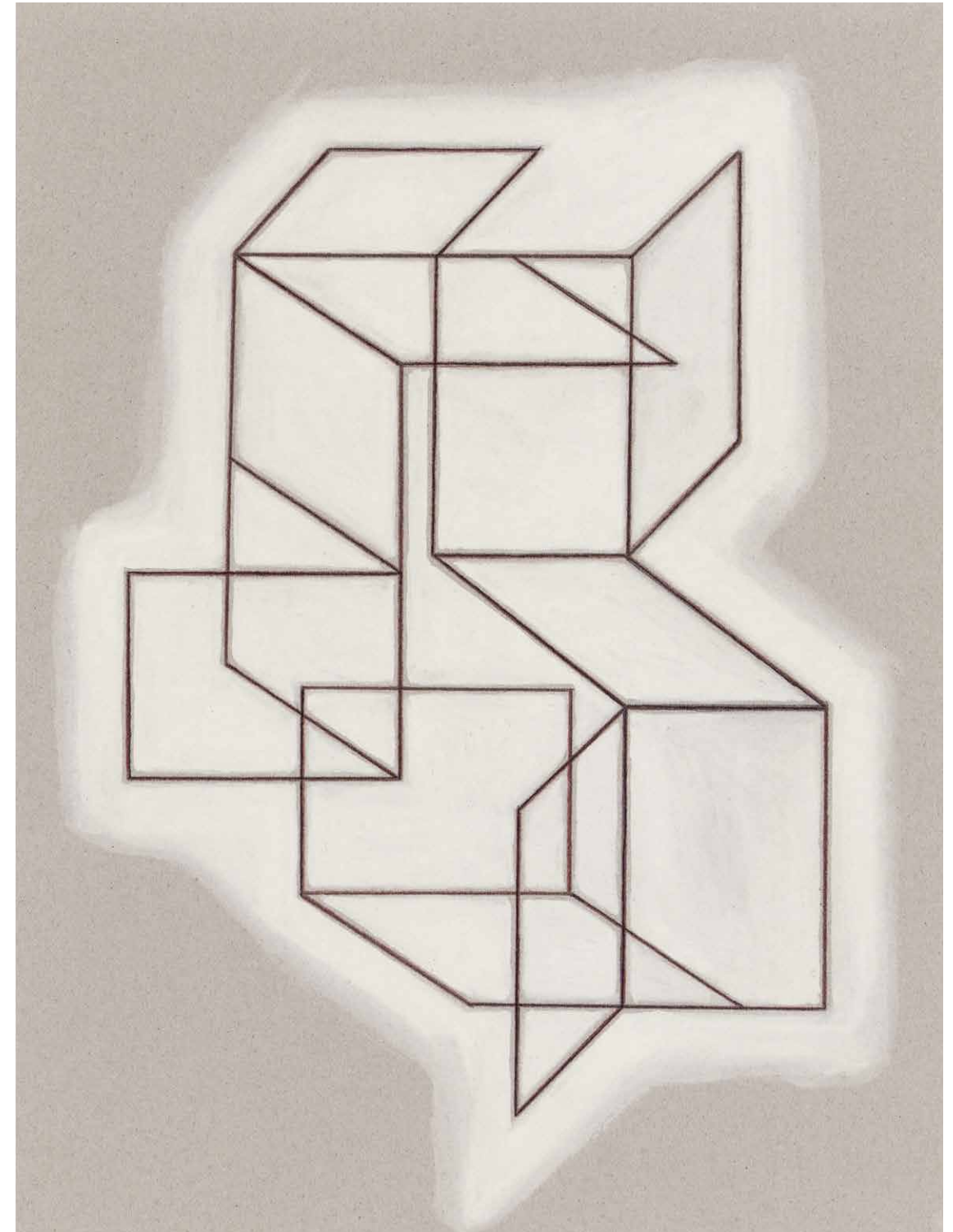
Til dette har eg lyst å svara, at det som bryt oss ned, får svært stor plass i media og våre liv. Konfliktstoff, skam, øydeleggjande krefter, vald og drap og lemlesting, plast i dyre- og fuglemagar. Bier som blir borte og brannar i Guds skogar. Alt dette strøymer mot oss frå skjerm etter skjerm, og politikarar mister kontakten med orda, røynda og seg sjølv og vert liksom hengande der framfor oss i lause lufta, medan me fyllest av mørk støy og sur røyk og går sakte til grunne.

Som eit sekund av stillheit, ein liten neve ro, i motvekt til alt dette, tenkte eg at eg ville sende dykk ein rapport frå ein morgontur på Ognå i dag. Ein liten stad på ein stor klode, ein klode der det meste tilsynelatande er galt og grusamt. Og denne vesle landsbyen der det tilsynelatande er ro og harmoni.

Eg sykla forbi den staden der det har vorte hausta inn mykje lauk den siste månaden. Nå er dette jordstykket nypløgd, og ligg mørkt og stille med sine fint forma plogførekurver og ei og annan måke og linerle. Ein kjenner ei kjensle av orden og ro ved å sjå på denne fruktbare molda ved elva.

I utkanten av skogen, står rognebærtrea lysande sinoberøde av bærklasar. Intenst og vakkert som om me hadde forventet å ha det godt. Når eg kjem inn i skogen ligg morgonsola på trestammar og på stien og lagar små gylne område der morgonen er lys og stille. Eg stansar som vanleg framfor eit mektig tre like ved stien, og snakkar litt med det. Eg kan merka på borken, at det set pris på denne morgonsamtalen.

Straks eg kjem ut i sanddynene høyrer eg ein spove som fløyter igjen og igjen. Eg ser han ikkje. Kring meg flyg eldgullvenge og tistelsommarfuglar opp frå lyng og blåkløkker og gulmaure. Ein og annan augestikkar piler att og fram og står stille tre sekund medan eg trekkjer inn angen av havet og seinsommarfyllden. Strå står sandgylne og vaier lett i sollys og morgonbris. Skuggen av det vesle rognebærtreet oppe på knausetoppen er klar og tydeleg på granitten. Eg er ein skuggfigur som liknar ei helleristing mellom stråa. I Ognå-elva vakar laks etter laks etter laks, spenstige bogesprell som lagar fine ringar i det glitrande, solreflekterande elvevatnet. Ei umogeleg og veldig ro kviler over heile landskapet og gjev hjarte og sinn ein etterlengta fred. Eg tenkjer at ja, i staden for å kalla dette å leva i si eiga boble, så er dette ein del av den verkelege røynda me òg treng å ha kontakt med. Noko som kan gje oss styrke og mot og ei kjensla av at, her er det jammen godt å vera.

Om nærhet, avstand og gjensidighet

Noen dikt og tekster fra forfatterskapet til Sigmund Mjelve (1926 -1995), hentet frem og erfart av Petter Lohne.

Tre dikt

Hvem er den som
ser gjennom øynene,
tier bak nerver
i hud og kjøtt,

hører?

I alle mine rom
i alle mine tider
spør et ekko:
Hvem er det?

Buddha
så vidt jeg husker
i erindring

*

Nyfalt sne bøyer
grenen
tungt ned.

Intet skjult er der.
Intet
er her.

*

Det dype blikket mitt ser
er til uhørlig
hører jeg.

Sigmund Mjelve har utgitt diktsamlinger og noen prosatekster med stor spennvidde. Diktene og tekstene har et stillferdig alvor som kan overraske og provosere og ikke sjelden vekke en mild latter.

Essayet «Myten om edens have», (Gyldendal 1990) bærer frem en sterk kultur- og sivilisasjonskritikk, svært aktuell i dag. Essayet drøfter innledningsvis «omverdensproblemet» med utgangspunkt i den danske filosofen Zinkernagels sin kritikk av George Berkeleys påstand om at vi ikke kan vite noe om omverdenen, utover det at vi sanser, tenker den osv. En konsekvens av Berkeleys påstand vil da være at vi ikke vet noe sikkert om at omverdenen eksisterer i det hele tatt. Zinkernagel mener at subjektet eller bevisstheten og omverdenen, tingene og de andre levende vesenene osv. forutsetter hverandre. Kanskje på samme måte som det absolutte og det relative, eller tomhet og form (hjertesutraen) i zen-buddhismen forutsetter hverandre. I denne teksten tolker Mjelve sitater fra bibelen (skapelsesberetningene) og eldre kinesisk filosofi og diktning. Han skriver om den franske dikterfilosofen Gabriel Marcel og et møte mellom to passasjerer i en jernbanekupe, og den norske dikteren Arne Ruste (Lot og hans hustru) om å se og å se seg tilbake og om å fortsette å håpe!

Mjelve bidrar til forståelse av hvor lett vi blir retthaver-ske og ensidige. Det er enkelt å karakterisere «de andre». Et eksempel er utsagnet «en død tysker er en bra tysker» fra 2. verdenskrig i Norge. Et annet eksempel er noen som bekjenner seg til en annen trosoppfatning enn oss selv, noen som vi kan være tilbøyelige til å karakterisere som onde og at vi selv eller vår egen gruppe er de gode. Dialog med et annet menneske forutsetter for Sigmund Mjelve at vi tar inn over oss at den andre er «en annen», at vi erkjenner det virkelige ved det eller den «andre», det vi ikke selv erfarer. Han formulerer på en klar og enkel måte at det igjen krever «avstand». Å komme nær og leve oss inn i den andres sted er nødvendig. Men gjensidighet i relasjon til andre forutsetter også avstand.

Når jeg leser Sigmund Mjelves dikt og prosatekster kan jeg merke at jeg kommer i en roligere og kjøligere tilstand enn jeg var i sted. Kanskje er det innflytelsen fra hans nære forhold til østlig tenkning og filosofi, særlig buddhismen og kanskje det meditative, på samme tid innover- og utovervendte. Og kanskje er det dette som gir den nødvendige avstanden?

Alvorlige templer av graner
berørt av øynene mine
så vidt,

kveld, sne, lys
mellom graner, beskjeden
brennevinsrus.

*

Nabo med kaos
er vi alle, villige
eller ikke villige.

Være nabo også med det
som er ingens nabo,
er å være nabo,

fullt begrunnet av
på høyde med
våre liv.

(Fra «I Jordens Hus», Gyldendal 1986)

Et dikt

Fra er til
fra alltid, vendt mot alltid

er liv, jord
og kan ikke fattes
Det kan ikke fattes

at du, jeg
det er.

Sult kan fattes
og tørst
og nok mat, nok drikke
men at er er,
vet vi bare.

Det gir oss sorg
og stor glede,
det lærer oss

undring og kanskje
nærhet

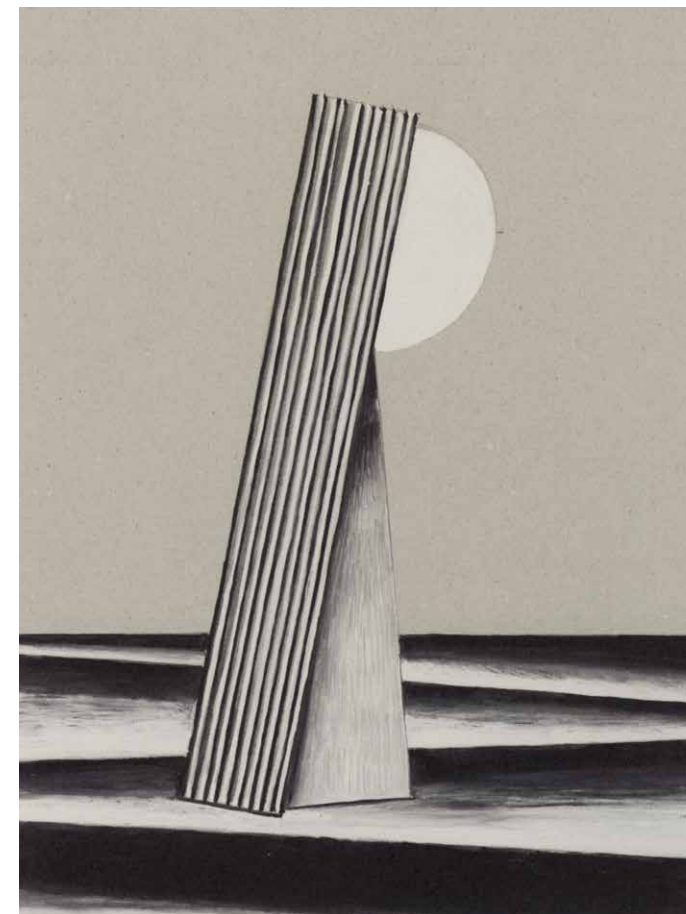
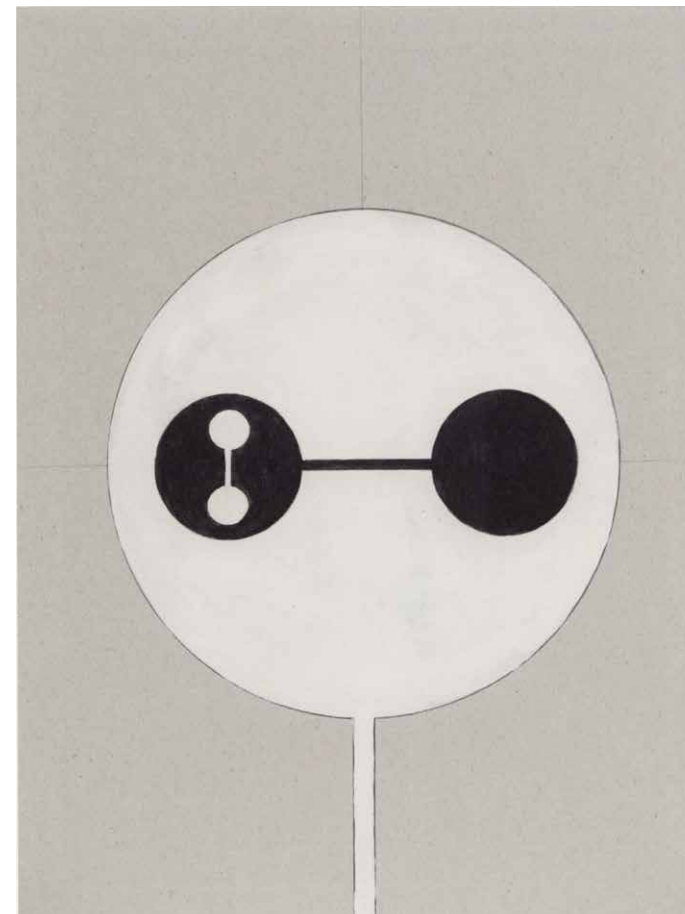
til hver bit av jord,
hvert liv, sekund, kanskje
å leve sammen.

Fra alltid, vendt mot alltid,
fra er til

trer vi frem
med kropp, tanker,
ører, øyne, lukt, smak,

vårt ansikt
våre hender

(Fra «Forløp», Gyldendal 1982)

©Hilmar Fredriksen

Jeg må komme med en kortfattet henvisning før jeg gir meg. Kortfattet ikke fordi det er en bagatell, men rett og slett fordi det kanskje er det mest overskridende og fabelaktige jeg har befattet meg med på veldig lenge og dermed ikke bør henvises til, men siteres i hele sin rikdom. Det er det ikke plass til i et tidsskrift som Zenpunkt. Verket har betegnelsen «Intet er her», utgitt i 1982 på Gyldendal. I den innledende nesten maniske teksten møter vi fortelleren, fortrinnsvis sittende med et ølglass «seende tomt fremfor seg» (les zazen) på sin stamkafe («som ikke bør skiftes ut», les nødvendig rituell form), vitenskapsmannen George Adams som forsker i parenteser og bisetninger (en slags «mester»), George Adams' omgang med dyret Choclap, de kirgisiske stepper, Romsdalen og Røros, og forfatteren, som (antakelig!) er Sigmund Mjelve. Verket er ikke å få kjøpt men kan lånes fra biblioteket. Det anbefales!

«Sigmund Mjelve ble født i Kina av norske misjonærforeldre i 1926. I over 30 år arbeidet han som statistiker i Norges Bank før han debuterte som poet i 1978. Allerede fra den første diktsamlingen fremsto Mjelves forfatterskap som en betydelig nyvinning i den norske poesien. Hans dikt arbeider med å registrere de små, nesten umerkelige, men likevel avgjørende forvandlingene i et menneskes verden – ofte sett som forandringer i landskap».

(Fra omslaget til «Jeg er ikke», Dikt i utvalg, redigert og med etterord av Ole Robert Sunde, Den Norske Lyrikklubben 1994.)

Styret snakker

– og hadde vi ikke før fått snudd oss om, så var Zenpunkt nr. 2 ute! Det er sant som vi sier: Tiden flyr hurtig som en pil...

Hva har skjedd på RZS mellom den første og andre utgaven av tidsskriftet, mellom disse to punktene i tid og rom?

Siddharta Gautama skal ha sagt «du vil alltid ha 108 problemer», og styreagendaen til RZS er intet unntak. Så fort vi har løst et problem, dukker det opp et nytt på bunn av lista. Problemer er bare problemer hvis vi henger oss opp i konsensus av hva ordet betyr i det daglige. Ser vi derimot på problemer som noe som «fremsettes til løsning», som er den latinske opprinnelsen av ordet, kan problemer omsettes til kreativitet, og er en viktig påminner til oss i styret om at til tross for at vi administrerer den verdslige delen av senteret, så er styrearbeid i bunn og grunn praksis. God praksis. Viktig praksis!

Det relativt nye styret ved RZS har nå funnet et godt marsjtempo med et tilsvarende godt øye for hvilke problemer som må prioriteres fremfor andre. Med en slik balanse får vi unnagjort essensielle oppgaver som «holder skuta flytende» samtidig som vi får gått i sømmene på hva vi kan gjøre bedre for senteret og for våre medlemmer. Dette har ført til at vi har fått effektivisert bruken av lokalene våre ved å leie ut til flere grupper, gjennomgått og formalisert leiepriser og leieforhold, laget en bedre arbeidsflyt for signering av dokumenter, realisert *Zenpunkt* i fysisk utgave, filt opp nye nøkkelsett, fått bukt med møllproblemet og kommet frem til refusjonsregler for avmelding til retreats - for å nevne noe. I tillegg er det selvfølgelig mange små problemer som diskuteres fortløpende, også utenfor styremøtenes avgrensede tidsrom. Vi kan - og burde - legge til at vi etter mange års diskusjon endelig får realisert planene om et nytt kjøkken, med god hjelp fra huskomiteen (også en nyvunnet styre-oppfinnelse) og et knippe andre frivillige. Realiseringen av kjøkkenet vil på sin side forhåpentligvis gi ny giv til arbeidet om å finne et eget retreat-sted; et noe større «problem» som vi virkelig fikk brynt oss på i 2018, og som fremdeles henger i luften, uforløst.

Praksisen vår er analog, men skal vi være et aktuelt senter må vi også omstille oss å være en del av det som i den redigerte offentligheten blir kalt «det digitale skiftet». Denne omstillingen er vi godt i gang med, blant annet ved å oppdatere og vedlikeholde senterets ansikt utad på diverse digitale plattformen, noe som på sin side har gjort at flere har oppdaget

verdien av hva RZS først og fremst er ment å være: et sted for å praktisere zen. Et tankekors er at til tross for alt som har skjedd på senteret vårt de siste årene, tilbyr vi ikke noe mer tid til zazen-praksis enn tidligere. Likevel kan vi skrive under på at flere av zazen-periodene våre nå er bedre besøkt, som på sin side resulterer i en større og mer levende sangha. En slik sangha skaper uunngåelig noe friksjon, og dette er et viktig poeng, for som tidligere nevnt skjer ikke zen-praksis kun med bena i kryss: Interaksjonen med andre mennesker i kontekst av et generelt bredere tilbud av komplimenterende zazen-aktiviteter er i seg selv en god arena for praksis. Et mer dynamisk samspill mellom det som skjer på- og av puta kan bidra til å styrke zazen-praksisen vår, på samme måte som zazen-praksis styrker hvordan vi tar tak i våre 108 problemer.

på vegne av styret ved RZS

Christian Meaas Svendsen, styreleder

©Hilmar Fredriksen

ZENPUNKT

Et tidsskrift utgitt av Rinzai zen-senter Oslo

Henvendelser, tekster, innlegg osv. sendes til: zenpunkt@rinzai-zen.no
Postadresse: c/o Petter Lohne, postboks 6868 St Olavs Plass, 0130 Oslo
Ansvarlig utgiver er: Rinzai zen-senter Oslo, Grønlandsleiret 31, 0190 Oslo
Nettsted: <https://www.rinzai-zen.no>
Ansvarlig redaktør: Petter Lohne
Redaksjonsmedarbeidere: Aris Kaloudis, Jo Michael de Figueiredo og Hilmar Fredriksen (spesielt i dette nummeret).
For- og baksideillustrasjon: Hilmar Fredriksen
Zenpunkt nr. 2 er utgitt i desember 2019

Tidligere utgaver av tidsskriftet, Nordlys og Zenpraksis, finner du via lenke på Rinzai zen-senters hjemmeside.

ISSN 2535-7751 (trykt utg.)
ISSN 2535-776X (online)

Hvis du kommer over Zenpunkt i papirutgave og vil ha det med deg, send oss 50 kroner til Vipps-nr. 24493, og merk med *Zenpunkt*.

